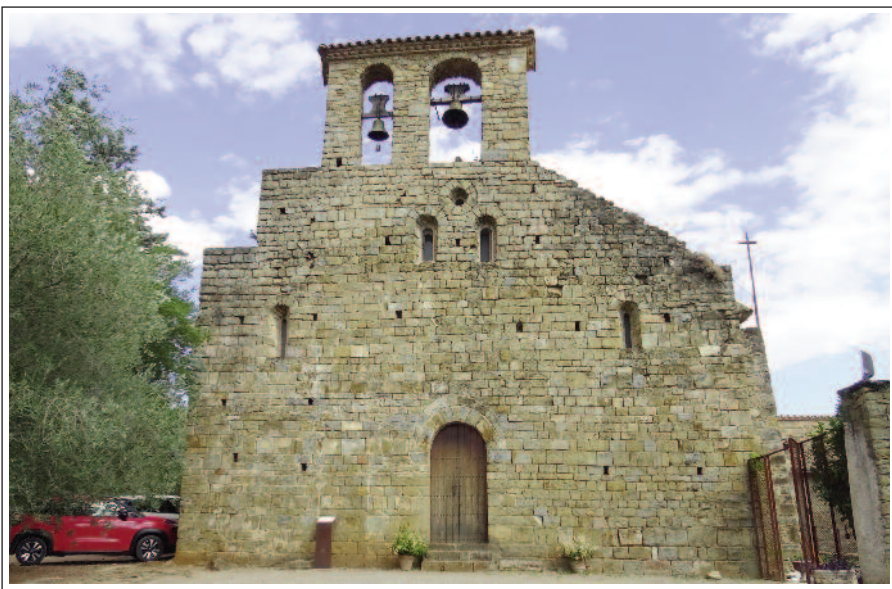

SANT SEPULCRE DE PALERA. Façana principal.

Del priorat s'han conservat l'església i les dependències monacals. En canvi el claustre fou destruït i només en resta algun capitell. El temple és del segle XI, de planta basilical de tres naus tancades amb una capçalera de tres absis. A l'absis nord hi trobem una imatge jacent de Crist, molt venerada en l'època pels cavallers de l'orde del Sant Sepulcre, custodis del temple. És pràcticament idèntic al de sant Feliu de Beuda, posterior del segle XII. De fet, en va ser una còpia. L'edifici és un magnífic exemple de simplicitat arquitectònica, tant a l'interior com a l'exterior, difícil de trobar a casa nostra, que no té la influència llombarda i es basa en l'autòctona del darrer preromànic, principalment de l'Empordà i de la Garrotxa.

A l'església hi havia cinc lipsanoteques que són actualment repartides entre el Museu d'Art de Girona i el Museu Diocesà de Girona.

Recopilació de textos:

Besalú: Lluís Fernàndez López

Sant Sepulcre de Palera: Joan Codina Bernaus.

Fotos: Lluís Fernàndez López

Núm. 210

25 de setembre de 2022

LA GARROTXA

BESALÚ

La importància monumental de la vila ve motivada per la seva condició de capital comtal del segle IX al XII.

BESALÚ. Pont Vell

El moment àlgid del seu domini és quan Oliba Cabreta, comte també de la Cerdanya, es retira a Montecassino el 988. El seu fill Bernat Tallaferro obté els comtats de Ripoll i de Berga, per renúncia del seu germà Oliba. Bernat Tallaferro fou un polític guerrer i impetuós i a més del seu comtat heretà també els del Vallespir i Fenollet. Feu dos viatges a Roma, on aconseguí de Benet VIII, la creació del comtat de Besalú l'any 1017. El seu fill Guifré fou el primer i únic bisbe. Va ser consagrat quan tenia tretze anys. Durà poc, ja que en morir Tallaferro el 1020, els bisbes de Vic i d'Elna es repartiren el seu domini. Guifré, sense sosteniment polític, s'ha de retirar a Sant Joan de les Abadesses. El bisbat havia durat 37 anys. Comença després la progressiva decadència, accentuada el 1111 en ser unit al comtat de Barcelona. La marginació de la vila de Besalú, ja sols cap de vegueria fins al segle XIV, és, potser, el que ha permès que arribi als nostres temps sense sensibles alternatives.

Sant Pere

Monestir fundat pel comte bisbe Miró el 977. Església consagrada el 1003, en temps de Tallaferro, i reformada en el segle XII. Les tropes napoleòniques destruïren el claustre i utilitzaren l'ampla nau de l'es-

SANT PERE DE BESALÚ. Façana principal

PONT VELL. A l'esquerra els arcs romànics reconstruïts

Call Miqwé

Piscina ritual jueva descoberta el 1964. És un exemplar raríssim. Curiosa construcció romànica de planta rectangular, coberta amb volta i amb una escala per a baixar al nivell de l'aigua. Sembla ser obra del segle XI-XII.

SANT SEPULCRE DE PALERA (BEUDA)

L'església, la van fer construir els senyors de Palera i fou consagrada l'any 1085. S'atorgà als visitants indulgències semblants a les que s'obtenien visitant el Sant Sepulcre de Jerusalem i per això aviat va esdevenir un lloc de pelegrinatge i devoció. L'any 1107 fou cedida al monestir occità de la Grassa, que hi fundà un priorat benedictí.

A mitjan segle XVI deixà de dependre de la Grassa i els priors provenien d'importants monestirs catalans. Al segle XVIII el priorat estava en molt mal estat i s'efectuaren importants reformes. Amb la desamortització de 1835 és degradada totalment. L'any 1962 es va efectuar una discutida restauració que va suposar la destrucció de la galilea romànica. L'any 1964 va ser declarat monument nacional. Actualment l'església depèn de la parròquia de Sant Pere de Lligordà i és el lloc de la trobada anual dels cavallers de l'orde del Sant Sepulcre.

glésia com a dipòsit de municions. La desamortització completà la destrucció de la resta d'edificacions monàstiques, de les quals sols se salvà el temple. És de tres naus amb una girola entorn de la capella major, cosa francament rara a Catalunya, encara que hi ha dos exemples propers (Sant Joan de les Abadesses i Sant Pere de Rodes). A la girola hi ha tres capelles radials, excavades al gruix del mur i que exteriorment apareix com un enorme absis. El portal s'obre a la façana de l'oest, centrat per un arc de mig punt amb dues columnes i capitells. Al dessorre hi ha un magnífic finestral, amb quatre arquivoltes i dos parells de capitells. Als costats hi ha dos grans relleus amb dos lleons.

Sant Vicenç

Església ja documentada en els segles X i XII, restaurada després de l'incendi de 1936. És de tres naus, amb un creuer poc sobresortit, en el qual s'obren tres absis, el central ornat amb un fris i arcuacions sobre mènsules esculturades. En canvi els laterals són llisos. Quatre pilars de secció rectangular separen les naus. A la façana oest hi ha un senzill portal, amb dues arquivoltes, columnes i capitells i a sobre un ample finestral gòtic del segle XIII. Però la millor porta és la lateral sud, amb arquivoltes i capitells finament decorats. La finestra sobre el portal complementa la decoració.

SANT VICENÇ DE BESALÚ. Capçalera.

SANT VICENÇ DE BESALÚ. Portal de la façana sud.

SANT VICENÇ DE BESALÚ. Detall de dos capitells del portal de la façana sud.

Antic hospital de Sant Julià

L'antic hospital de Sant Julià no és estrictament un edifici religiós. Era una casa d'acolliment per a pobres i per a pelegrins durant un temps limitat. El varen fundar, a finals del segle XII, els comtes de Besalú per atendre els romeus que venien a la vila.

De l'edifici primitiu només es conserva el portal, amb sis arquivoltes i quatre capitells amb figures d'animals i fulles d'acant.

ANTIC HOSPITAL DE SANT JULIÀ. Portal.

Pont vell

Té una curiosa planta angular, ja que en la seva construcció es fonamentaren els pilars sobre roques sobresortints del riu. Té quatre arcades romàniques (les més properes a la vila). Les tres restants són gòtiques. Les primeres són de la segona meitat del segle XI i les gòtiques de finals del segle XIII. El 1880 es destruïren la torre i el portal, segons sembla, per a facilitar el pas d'una sèrie de màquines per a una indústria local. Finalment el 1939 foren dinamitats dos dels seus arcs romànics. En la restauració (1964-1965) van ser reconstruïts tots els elements, guiant-se amb antics gravats i avui té l'aspecte que devia tenir a principis del segle passat.

SANT PERE DE BESALÚ. Detall de la finestra de la façana principal

SANT PERE DE BESALÚ. Les obres actuals permeten de veure l'absis complet.